

Bilboko Espazio Publikoaren Ordenantza

Elkarbizitzarako ala kontrol sozialerako tresna?

Urtebete igaro da Bilboko Udala Espazio Publikoaren Ordenantza aplikatzen hasi zela. Kritikek bere horretan diraute ordea. Ordenantzaren aurkakoek diote kalearen erabileraz dauden eztabaida sakonak araudi “ahalguztidun” batekin lurperatu nahi direla.

GOTZON ELIZBURU

Ordenantza Publikoaren aurkako Bilboko 70 eragile biltzen dituen plataforma da Kalea Guztiona Da. Irudian, ordenantzen kontra egindako manifestazio bat Udaletxera iristen.

KALEKO PROSTITUZIOA izan zen aitzakia. 2008an Miribilla auzoko biztanleak kalean lanean aritzen ziren puten jardunaz kezkatzen hasi ziren. Eztabaida baretzeko asmoz Bilboko Udalak prostituzioa arautzeko ordenantza egingo zuela adierazi zuen 2008ko irailean, baina proiektua gelditu zegoen Udala Gobernua osatzen zuten bi taldeen artean –EAJ eta EB– zeuden desa-

dostasunak medio. 2009ko martxoan auzoko batek perdigoiz tiro egin eta bi prostituta zauritu zituen. Prostituzioa debekatzeko eskariak gora egin zuen zenbait herritarren artean. Eztabaida puri-puritan jarri zen Bilbon. Kalea Guztiona Da plataformako kidea da Sabin. Bere ustez agintariek “arazo txiki bat sortu eta alarma pizten dute. Puztu egiten dute herritarren lehentasu-

nezko arazoa balitz bezala, komunikabideekin elikatzen dute eta modu iruzurtian segurtasun gehiago edo debekuak behar direla saltzen dute”.

Bilboko Udala prestatzen ari zen araudiak,artzelona 2005ean onartutako ordenantza zuen eredu. Alta, ordenantza horrek prostituzioa arautzeaz gain, kaleko salmenta, terrazen erabilera, kalean edatea, bizikletan

2011ko maiatzean Bilbo V taldeak eta beste zenbait eragilek kaleak “berreskuratzeko” egindako saioaren irudi bi.

ibiltzea, propaganda banatzea eta abar luzea arautuko zituen. Berehala sortu zituen erreakzioak.

Ordenantza hau onartu aurretik bazeuden arlo ezberdinak arautzen zituzten beste udal araudiak: “Ordenantza honekin –dio Sabine–, araudi guztiak denak bakar batean batzeaz gain, espazio publikoan gertatzen den guztia arautu nahi izan da. Haientzat, espazio publikoan egiten den guztiak molestatu egiten du, eta beraz, ahalik eta gutxien egin behar da”. 2010eko maiatzaren 27an onartu zen ordenantza eta irailean hasi ziren aplikatzen.

Aurreiritziak eta eskubide murrizketak

Kalea Guztiona Da plataformako esanetan testuak ez ditu arautzen dituen jarduerak behar beste zehazten. Esaterako, “sexu esplizituaz” ari denean: “Ez du aipatzen zer den

sexua, ez du aipatzen zer den esplizitua eta gainera esaten du publikoarentzat erasokorra dela. Eta zein da publiko hori? Zer da erasokorra izatea?”.

“Adierazpen askea kaletik kendu eta berek erabakitako bitartekoak soilik erabili ditzakezu”

SABIN, KALEA GUZTIONA DA

Shaila V Bilboko kidea da. Mugimendu hau ordenantzaren nondik norakoak jakin aurretik sortu zen Bilboko Okupazio Mugimenduak (BOM) bultzatuta, kontrol sozialari aurre egin eta kaleak berreskuratzeko asmoz. Berak azaldu duenez, “kontua ez da ezin dezakezula muxurik eman kalean. Hori anekdotikoa da. Esplotazio sexuala jasa-

ten ari diren emakumeak babestu beharrean, zuzenean kaletik ezabatu nahi dira. Ordenantzaren lehen bi biktimak putak izan dira. Ez da kasualitatea”. *Top mantatekin* ere gauza bera gertatzen dela dio: “Guk ordenantzaren dimentsio hori ikus-taraztea nahi dugu: ordenantza sexista eta xenofoboa dela”.

Izan ere, kaleko salmentan ibiltzen diren etorkinen egoera ez da askoz hobea. “Atzerritarren Legeak klandestinitatera bultzatzen ditu –dio Shailak–. Hori gutxi balitz, isuna jarri eta kartzelara bidaltzen dituzte. Sistema honen zentzugabekeria horretan datza, isunak ordaindu ahal izateko disko gehiago saldu beharko dituzte-eta”.

Elkarte, alderdi politiko eta sindikatuei ere eragiten die ordenantzak, kalean informaziorako mahaiak jartzea, propaganda banatzea eta antzeko jarduerak debekatu egiten baititu. Herri mugimendua-

tradebi
EB Traducciones Itzulpenak, S. L.
www.tradebi.com

“Udan ezin dela txurrorik saldu eta neguan izozkirik ere ez, halakoak sakoneko eztabaida ezkutatzeko dira”

URTZI, OKUPAZIO MUGIMENDUA

ren aurkako eraso zuzena da debeku hori BOMeko Urtziren ustez: “Orain, kartelak ezin ditugu jarri ordenantza batek esaten duelako. Baina aurrez ere gazteak jipoitu, identifikatu eta isunak jarri izan dizkiete hamaika aitzakiarekin”. Shailak hau gaineratu du: “Zuk sinadurak biltzeko mahai bat jarri nahi baduzu burokraziak irensten zaitu, dena supermekanizatua, superkontrolatua izateko tresna da”. Sabinekin ere bat egiten du puntu horrekin eta Udalaren “zinismoaz” mintzo da: “Eurek ere kalea nahi duten erara erabiltzen dute. Kanean buelta bat eman eta Bilboko Udaleko logotipoa duten zenbat kartel dauden itsatsita ikusiko bazenu, harrituko zinateke”.

Bilboko Espazio Publikoaren Ordenantzaren kontra dauden mugimendu eta talde hauen iritziz, debekuen eta oztopoen atzean aurreiritzi murriztaileak daude. Gauza batzuk arautzea beharrezkoa dela deritzote, baina beharrezkoak diren eztabaida publikoak eman ostean. Era berean, bestelako jarraibideak bultzatzea behar direla uste dute: “Jarraibideak egon behar dira, baina ohituretan eta baloretan oinarritutako hezkuntza sistema integral batean, arazoak erroitik mozteko”.

Eztabaida ezkutatzeko debekuak

Kalea Guztiona Da plataformako kideen iritziz eztabaida sakonak estaltzeko –debekuei eta zigorrei buruzkoak adibidez–, “astakeria” ugari arautzen ditu ordenantzak: bizikletaz ibiltzea, umeen jolasak arautzea... Kaleko edanarekin, esaterako, ulertzeko zailak diren kontuak arautzen dira: dendan erositako botilekin egindako kontsumoa bada –*boteiloi* gisa ezagutzen dena– debekatuta dago, aldiz tabernan erositakoa kanean kontsumitzea ez. Okupa-

zio mugimenduko Urtzik argi dauka: “Udan ezin dela txurrorik saldu eta neguan ezin dela izozkirik saldu. Edo ezin dela kometarekin kanean ibili. Halako gauzak sakoneko eztabaida ezkutatzeko dira”.

Bi hiri ereduren arteko talka

Shailaren ustez ordenantza hau Bilbok azken 25 urteetan jasan duen eraldaketa prozesuaren emaitza baino ez da: “Bilboko oligarkiak gidatutako Bilbao Ría 2000 Fundazioak turismora eta zerbitzuetara bideratu du Bilbo, eta ordenantza berria jauzi horren ondorio da”. Aitzitik, Bilbon iraganean langile mugimendu eta herri mugimendu indartsua egon dela gogorarazi du Shailak.

Kalearen nolabaiteko pribatizazioaz ere hitz egiten dute mugimenduetako partaideek; gizarte eremuan ikusten du hori Sabinekin: “Bilbo erakusleho gisa eraiki dute. Badaude Udalak egiten dituen eskaintzak, aisia eskaintzen duten tabernak, antzerki gunek eta abar. Hori da herritarrek aisiarako duten tartea”.

AURTEN
EZ KULERO
EZ GALTZERDI
ASMATU OPARIAREKIN

urtean 20€

gaztezulo
 NI ETA HIRI MUNDUAK

Tel.: 943 457 250
 harpidetza@gaztezulo.com

11 ALDIZKARI JASOKO DITU(ZU) ETXEAN.
 MUSIKA, ZINEMA, SEXUA, INTERNET, KIROLA,
 LITERATURA, ARTE ESZENIKOAK, ARGAZKIGINTZA...

Isunak

ARAU HAUSTE ARINAK (750 EURO ARTEKO ISUNA)

- Jokoak, kirolak eta dibertsioen praktika, elkarbizitza baketsua hausten badute.
- Boteiloia.
- Exhibizionismoa edo adierazpen sexualak espazio publikoan.
- Salmenta tokian jatea edo edatea salmenta ordutegian.
- Kaleko salmenta bultzatzea hauen artikulua erosit.

ARAU HAUSTE LARRIAK (1.500 EURO ARTEKO ISUNA)

- Jolas gogaikarri, arriskutsu edo debekatuak, pertsona edo jabetza pribatuei zein publikoei kalte egin diezaieketenak.
- Prostituzioa.
- Propagandadun mahaiak, aulkak, guardasolak, toldoak eta abar jartzea.

ARAU HAUSTE OSO LARRIAK (3.000 EURO ARTEKO ISUNA)

- Lizentziarik gabeko kaleko salmenta.
- Udal baimenik gabe espazio publikoa okupatzea jarduerak egiteko.
- Udal agintarien, agenteen, udaltzainen eta espazio publikoaren inspektoreen aginduak eta eskaera zehatzak ez betetzea.

Aldiz, kaleko bestelako espresio guztiak ezabatu nahi izatea egotzen die: “Pribatizazioa, zentzu horretan. Jarduera normala kaletik kendu, adierazpen askea kaletik kendu eta berek erabaki dituzten bitartekoak eta bideak soilik erabili ditzakezu”.

Txanponaren beste aldea segurtasunean –edo segurtasun ezaren sententzioan– oinarritutako hiri eredu omen da: “Segurtasunaren ize-nean kalean udaltzain eta polizia pila bat egotea, kamerak egotea –teorian trafikoa kontrolatzeko–er bait positibo gisa ikus lezake herri mugimenduan inplikaturik ez dagoen herritarrak –dio Shailak–. Guk argi diogu ordenantza kontrol sozialerako tresna dela”.

Bide judiziala

Udal ordenantza onartzearekin batera, berehala etorri dira erantzunak. V Bilbok kaleak berreskuratzeko saioak egin ditu –esaterako, Bilboko Kale Nagusia okupatu zuten eta era guztietako ekimenak egin izan dituzte jai giroan–. Bestalde, Kalea Guztiona Da plataforma sortu zenean –V Bilbo eta BOM ere bertan biltzen dira, beste hamai-ka talderekin batera–, manifestua kaleratu eta zabaldu zuten.

3.500 alegazio bildu zituzten Udal Gobernuari ordenantza bertan behera utzi eta eztabaida publiko bultzatzeko eskatuz. “Ez digute batere jaramonik egin –azaldu digu Sabine–, komunikabideetan esan dute ordenantza ez dela ongi ulertu

eta ez dagoela oposiziorako arrazoirik, baina elkarrizketa eskatu diegunean ez digute kasurik egin”.

Urtebeteko epean ordenantzarekin lotutako 176 espediente ireki ditu Udalak. Hauetatik sei kaleko salmentarekin lotuak, 17 prostituzioarekin eta 128 kaleko edanarekin. Gainerakoak ostalaritza jardueri lotuak dira. Arau haustek hiru mailatan zehazten ditu ordenantzak: arinak –750 euro arteko isuna– larriak –1.500 euro arteko isuna– eta oso larriak –3.000 euro arteko isuna–.

Bilduk iraileko Osoko Bilkuran mozioa aurkeztu zuen, ordenantza hori bertan behera utzi eta eztabaida prozesu bat hasteko eskatuz, baina eskaera atzera bota zuten udal gobernua osatzen duten EAJko 15 zinegotziren botoekin. Andoni Aldekoa Udaleko kontseilari delegatuak honelaxe azaldu zuen korporazioaren iritzia: “Legea eta ordena babesten duen Gobernua gara, legerik eta ordenarik gabe bizikidetzarik ez baitago. Zer nahi du arautu ordenantza honek? Espazio publikoaren erabilera egokia. Norbanako

“Kalea hartzen dute eta nahi dutena egiten dute. Hori da ordenantza honekin eragotzi nahi dena”

ANDONI ALDEKOA, BILBOKO UDALA

edo kolektibo batek espazio publiko erabiltzen duen bakoitzean, bilbotar guztien ondasuna erabiltzen ari da, eta hori arautu egin behar da, eta desarauketak dakarrena da azkenean bakoitzak nahi duena egitea: bazkari bat, *paellada* bat Albiako Lorategietan, *putxerak* prestatzea edozein tokitan, eta bakoitza, inongo arauketa eta baimenik gabe, kalea hartzen dute, ateratzen dira, eta nahi dutena egiten dute. Hori da ordenantza honekin eragotzi nahi dena”.

Bide judiziala urratzea erabaki dute Kalea Guztiona Da plataformako kideek; administrazioarekiko auzi-errekurtsioa aurkeztu dute epaitegian. Helegiteak hiru zutabe nagusi ditu: Udalak ez duela jarduer guzti hauek zigortzeko eskumenik; ez duela tipikotasun printzipioa errespetatzen, arauak ez baitira behar bezala definitzen, interpretaziorako atak irekiz; eta azkenik, elkarrean, sindikatuen eta alderdi politikoaren adierazpen askerako eskubidea murrizten dela.

Helburua ordenantza baliogabetu eta eztabaida publiko sustatzea dute. Sabine aitortu du bidea ez dela erraza izango eta ez daukatela irabaziko dutenaren konbentzimendu osoa. Baina, behinik behin, ordenantzaren kontraesanak azalertzeko balioko duela uste du:

“Legea errespetatu behar dela diote eta legehaustez betetako ordenantza idatzi dute”. ■

